

Fiskeridirektøren

Saksbehandler: Anne Marie Abotnes

Telefon: 46803662

Seksjon: Utviklingsseksjonen

Vår referanse: 11/1030

Deres referanse:

Vår dato: 25.02.2011

Deres dato:

Att:

Forslag til reguleringstiltak i 2011 for leppefisker fra arbeidsgruppen om ”bærekraftig uttak og bruk av leppefisk”

1. Bakgrunn

De fire mest vanlige leppefiskartene til avlusing av fisk i oppdrett er berggyllt, bergnebb, grønngyllt og gressgyllt og av disse er det de tre førstnevnte som er mest brukt i avlusningssammenheng i dag. Uttaket av leppefisk har økt betydelig de siste par årene, og i hovedsak er dette økt fangst av bergnebb og grønngyllt . Økt interesse fra oppdretternes side til å benytte leppefisk til avlusing, som alternativ eller i tillegg til kjemikalier, har åpnet for et marked for leppefisk og etterspørselen har vært høy. Mange fiskere har også fisket leppefisk fordi muligheten til alternative fiskerier er redusert eller helt forsvunnet samtidig som prisen på leppefisk har vært svært god.

Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet arrangerte 19. november 2010 et seminar om leppefisk. Formålet var å få mer kunnskap om leppefisker i de relevante fagmiljøene, slik at myndighetene har mulighet til å vurdere situasjonen for leppefisk, om det bør innføres forvaltningstiltak og hvilke tiltak som eventuelt vil være hensiktsmessige. Gjennom tildelingsbrevet har Fiskeridirektoratet fått i oppdrag å utarbeide forslag til reguleringsmodell for leppefisker, og Norges Fiskarlag har henvendt seg til Fiskeridirektoratet om framtidig regulering og eventuelle strakstiltak.

For å følge opp seminaret og henvendelser fra næringen, nedsatte Fiskeridirektoratet en arbeidsgruppe med deltakere fra Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag, Samarbeidsrådet for salgslagene, FHL og HI. Arbeidsgruppens mandat er to-delt. Gruppen skal først innen 1. mars 2011 legge frem forslag til reguleringstiltak for 2011. Arbeidsgruppen skal videre innen utgangen av første halvår 2012 legge frem en rapport som kan danne grunnlag for bærekraftig uttak og bruk av leppefisk. Arbeidsgruppen rapporterer til Fiskeridirektøren.

Arbeidsgruppen har avholdt to møter, hvor reguleringstiltak for 2011 har blitt diskutert.

2. Åpningstidspunkt / fredningstid

På seminaret 19. november 2010 viste flere av deltakerne til at det ikke bør fiskes leppefisk under gyting. Fisken er mest sårbar i gytetiden og en bør derfor være ekstra varsom i denne perioden. Fredning i gytetiden vil også bidra til å sikre videreføring av leppefisk bestandene. Oppdretterne setter også krav til leppefisken de kjøper, og har uttrykt at de ønsker å kjøpe fisk som er ferdig gytt. Samtidig er fisken mer aktiv og lettere fangstbar i gyteperioden.

Havforskningsinstituttet har begrenset kunnskap om gytetidspunktet til leppefiskartene. Gytingen er temperaturavhengig, og en antar at alle de aktuelle leppefiskartene gyter omtrent i samme tidsperiode. Havforskningsinstituttet presiserer at det er nødvendig å gjennomføre mer forskning for å øke kunnskapsnivået, for blant annet å vite når gyting starter og hvor lenge de ulike artene gyter. Juni er med stor sannsynlighet den viktigste gyteperioden, og fiske etter leppefisk bør i følge HI unngås i denne perioden.

En av arbeidsgruppens medlemmer fra Norges Fiskarlag foreslår at det fastsettes en felles åpningsdato. En felles åpningsdato for hele landet og for alle leppefiskarter vil være hensiktsmessig og lett å håndheve. Berggyllt er mest etterspurt og best betalt. På Sørlandet starter fisket etter berggyllt i begynnelsen av mai, og det er i mai og juni at fiskerne på Sørlandet får de største fangstene av berggyllt. Tidlig i sesongen på Sørlandet inneholder hver fangst mer enn 50 % berggyllt. For å få økonomi i fisket og transport fra Sørlandet er en avhengig av å fiske alle leppefiskartene samlet. Arbeidsgruppens andre medlem fra Norges Fiskarlag, ønsker ikke fredningsperiode for noen av leppefiskartene, men peker på minstemål som alternativt virkemiddel samt innsamling av ytterlige kunnskap.

En har ikke kunnskap om overlevelse ved gjenutsetting, men jo mer en håndterer fisken jo større sannsynlighet er det for at den ikke overlever. Det beste vil av denne grunn være å unngå at fisk som ikke skal brukes tas om bord i båten. Leppefisken er svært stasjonær, noe som kan gjøre at gjenutsatt fisk fanges flere ganger. Det er også en fare for at berggyllt er så attraktiv og lønnsom at en i fangstoperasjonen har liten oppmerksomhet knyttet til overlevelse av annen leppefisk som skal gjenutsettes. Resultatet av å ha en eventuell tidligere åpning kun for fiske etter berggyllt kan derfor bli at store deler av gevinsten av en fredningstid går tapt, samtidig som en ikke klarer å få ønsket reduksjon i fangstmengden. Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet ønsker på bakgrunn av dette primært en felles åpningsdato for hele landet og for alle arter. Gruppens medlemmer fra Samarbeidsrådet støtter forslaget om en felles åpningsdato for hele landet for alle arter. Gruppens medlem fra Kystfiskarlaget ønsker å unngå en beskatning av bestandene før gyting.

Kjøperne i FHL ser det som problematisk at det blir satt så vidt sen startdato som 1. juli for hele landet. Sørlandet og Østlandet bør holdes utenfor i 2011, slik at fisket kan ta til der som vanlig i begynnelsen av mai, før gytinga er over for berggyllt. Dvs at kun minstemål brukes som reguleringsverktøy i år for disse områdene. Når konsekvensene blir klarlagt i arbeidsgruppa gjennom det kommende året, må det være åpent for endring f.o.m. 2012.

Når det blir kaldere i sjøen, går leppefisken dypere. Noen fiskere følger fisken når den går dypere, og en har indikasjoner på at det er svært høy dødelighet i dette fisket. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at det vurderes om det bør fastsettes en sluttdato fra 2012 og at en forsøker å innhente kunnskap i løpet av året.

Minstemål

Oppdretterne stiller krav til størrelsen på villfanget leppefisk. Oppdretterne har ulike vurderinger av minste kommersiell størrelse, men de tar imot fisk ned til rundt 9 – 10 cm.

Minstemål er et virkemiddel som sikrer at en ikke tømmer lokaliteten for leppefisk, men sørger for rekruttering slik at der også blir tilgjengelig fisk neste sesong. Minstemålet avhenger av ved hvilken lengde leppefisken blir kjønnsmoden. Havforskningsinstituttet har ikke denne kunnskapen per i dag, og har uttrykt at dette bør være et prioritert forskningsmål. Havforskningsinstituttet anbefaler at minstemålet settes til 11 cm for hele landet, fordi fisk over 11 cm ikke klarer å rømme gjennom noten i oppdrettsanlegget. Arbeidsgruppen støtter forslaget om å sette minstemålet til 11 cm i 2011. Bergnebb og gressgyllt som er 11 cm har hatt mulighet til å gyte minst en gang. Ved å fastsette et minstemål i 2011, gis utstysproduzentene et mål de kan tilpasse utviklingen av seleksjonsinnretninger til.

Berggyllt fiskes før den blir gytemoden. Dette er en leppefiskart som kan bli gammel og vokser sent, slik at det kan være behov for å gi denne arten særskilt beskyttelse. Berggyllt er den av leppefiskartene som tåler mest håndtering blant leppefiskartene og sannsynligvis har størst overleving ved gjenutsetting. Oppdretterne foretrekker i hovedsak berggyllt større enn 13 cm.

3. Deltakelse

Leppefiskartene fiskes av manntallsførte fiskere og fritidsfiskere.

Leppefisk er en begrenset ressurs og etterspørselen til å delta i fisket kan synes for høy, slik at en regulering av innsatsen kan være et aktuelt tiltak. Ved å begrense deltakelsen i fisket etter leppefisk til manntallsførte fiskere eller merkeregistrerte fartøy, har en oversikt over hvor stor innsatsen potensielt kan bli. Dersom fritidsfiskerne kan delta i leppefisket, vil potensielt antall deltakere bli svært høy og en har ikke mulighet til å få en oversikt over hvor stor innsatsen i fisket etter leppefisk kan bli. Når en fritidsfisker fisker leppefisk med teiner, gjelder ikke kravene som er satt til blant annet fluktåpning og dybdebegrensninger. Det kan være vanskelig å skille mellom de som setter ut redskapen for å fiske leppefisk og de som benytter leppefiske teiner for å unngå et stramt regelverk som er satt for å verne om arter som trenger ekstra beskyttelse.

Arbeidsgruppen foreslår at det blir forbudt for fritidsfiskere å fiske leppefisk med både teiner og ruser. Fritidsfiskere med leveringsavtale for salg av leppefisk, kan likevel søke om adgang til å drive et slikt fiske. Dette forslaget begrenser deltakelsen til manntallsførte fiskere og fritidsfiskere med leveringsavtale. Også manntallsførte fiskere må søke om tillatelse for å fiske leppefisk med ruser. Ungdom vil få anledning til å delta gjennom ungdomsfiskeordningen. Det foreslås videre at ungdom som skal delta i leppefisket, blir tilbudt opplæring.

4. Røktig

Fiskedødeligheten vil antakelig i stor grad avhenge av hvordan fisker behandler fangsten. På seminaret 19. november 2010 ble det vist til at noen fiskere røkter flere ganger om dagen for å

sikre at fisken har god kvalitet, mens noen fiskere lar redskapen stå lengre før den tas opp. For å kunne ta redskapen opp en eller flere ganger om dagen, er det begrenset hvor mye redskap en kan ha stående ute. Det kan være enklere å kontrollere redskapsmengden enn hyppigheten på røktingen, men for å bygge opp under forutsetningen om at en ikke skal ha mer redskap ute enn hva en kan røkte hver dag diskuterte arbeidsgruppen daglig røkting uten å komme til enighet. Et eventuelt krav om daglig røkting bør inneholde unntak for søn- og helligdag.

5. Redskap

Når en diskuterer redskap, har en vurdert tiltak knyttet til redskapsmengden, seleksjonsinnretninger og tillatelse til bruk av ruser i leppefisket.

a. Redskapsbegrensning

Hvor hyppig redskapen røktes, avhenger blant annet av redskapsmengde. Hyppig røkting øker sannsynligheten for god kvalitet og høy overleving. Arbeidsgruppens medlemmer foreslår at det innføres begrensninger i antall teiner/ruser som manntallsførte fiskere kan benytte. For fritidsfiskerne eksisterer det allerede en begrensning på 20 teiner eller ruser som kan benyttes.

Arbeidsgruppen anbefaler en begrensning på inntil 100 teiner, ruser eller en kombinasjon av disse per fartøy. Det forutsettes kun benyttet enkle ruser i fisket.

b. Seleksjonsinnretninger

Arbeidsgruppen har behov for å se nærmere på seleksjonsinnretninger og tiltak som sikrer at ikke andre arter enn målarten blir fanget i redskapen. Arbeidsgruppen anbefaler at det arbeides videre med seleksjon i det langsiktige arbeidet, og at fiskerne gjør nødvendige vurderinger knyttet til å unngå uønsket bifangst.

c. Tillatelse til bruk av ruser i leppefisket

Arbeidsgruppen var i møtet 7. februar 2011 enig om å anbefale at ordningen med dispensasjon til å bruke ruse i leppefisket skulle videreføres for 2011.

6. Transport

Leppefisk omsettes i dag uavhengig av hvor den er fangstet. Oppdretterne har også importert leppefisk fra Island og Sverige. Arbeidsgruppen foreslår at Mattilsynet bes om en uttalelse av hvilke vilkår/rutiner som gjelder for import av leppefisk og omfanget.

Arbeidsgruppen har begrenset kunnskap om konsekvensene ved å flytte leppefisk. Arbeidsgruppen vil ta dette temaet opp på et senere tidspunkt. Havforskningsinstituttet har satt i gang arbeid på dette feltet (fhf-prosjekt 900609).

7. Fangstrapportering

Fiskeri- og kystdepartementet har bedt Fiskeridirektoratet bidra til å etablere systemer for å samle inn fangstdata og biologiske data fra bestander som høstes kommersielt, men hvor det er lite forskning på. Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet mener det er hensiktsmessig å prøve å få til et system med fangstrapportering allerede fra i år, for å raskt få bygget en tidsserie om bestandsutviklingen på de enkelte leppefiskartene. For å få opplysninger om fangst per enhet innsats er det ikke nødvendigvis mye som skal til i tillegg til informasjonen på sluttseddel, for eksempel antall redskap og hvor lenge redskapen har stått i sjøen. Alternativt kan en få god kontakt med noen fiskere som leverer gode data, referansefartøy, utvalgsundersøkelser, plikt til rapportering når en har tillatelse til å bruke ruse til leppefiske.

Havforskningsinstituttet oversender et forslag til Fiskeridirektoratet så raskt som mulig.